

KPSS-ÖABT 2022

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

**KONU ANLATIMLI
ALAN BİLGİSİ - ALAN EĞİTİMİ**

**QR KODU OKUTARAK
UYGULAMAYI İNDİR
VIDEO DERSLERİ HEMEN İZLE**

Lütfen detaylı bilgi için ön sözü okuyunuz.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

ÖABT Türk Dili ve Edebiyatı Konu Anlatımlı

ISBN 978-0-2021-0045-6

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

15. Baskı: Eylül 2021, Ankara

Proje-Yayın: Ümit Dilaver

Dizgi-Grafik Tasarım: Tolga Durğun

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
(0312 341 36 67)

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Okuyucularımız,

Elinizdeki bu kitap, Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Alan Bilgisi Testi (ÖABT-Türk Dili ve Edebiyatı) kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek ÖABT’de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, çıkmış sorular ve detaylı açıklamalarıyla desteklenmiş, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi pegem@pegem.net adresini kullanarak ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Başarılar...

QR kodlar ile ilgili bilgiler bir sonraki sayfada yer almaktadır.

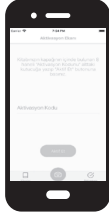
Uygulamanızı Kullanabilmeniz İçin Aşağıdaki Adımları Takip Ediniz:

Kapakta QR kodunu herhangi bir kod okuyucu uygulaması ile okutarak ilgili Pegem uygulamasını indirebilirsiniz.

Üyelik ekranına erişebilmek için; "Kayıt Ol" butonuna tıklayarak, üyelik formunu eksiksiz doldurduktan sonra uygulamayı kullanmaya başlayabilirsiniz.

Üye girişi yaptıktan sonra açılan pencerede sol tarafta bulunan kategori menüsünden "Aktivasyon Kodlarını", seçerek "Kod Ekle"ye tıklayıp kitabınız ile birlikte size iletilen aktivasyon kodu ile aktivasyon işlemlerini gerçekleştirebilirsiniz.

Aktivasyonunu yapmış olduğunuz konu anlatım kitabınızı "Video Dersler" sekmesinden görüntüleyebilir ve videolarınızı izlemeye başlayabilirsiniz.

Kitabın içerisindeki QR'ı okutarak ilgili kitabınızın videolarını izleyebilirsiniz.

Pegem Kampüs Web Sitesi Üzerinden Videolarınıza Erişebilmek İçin Aşağıdaki Adımları Takip Ediniz:

- 1 Mevcut tarayıcınıza <https://dijital.pegemkampus.com> yazarak web sitemiz üzerinden erişim sağlayabilirsiniz.
- 2 Pegem Kampüs üyeliğiniz yoksa "Kayıt Ol" butonuna tıkladıktan sonra formu doldurarak üyelik işlemlerinizi gerçekleştirebilirsiniz.
- 3 Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sağ üst sekmeye yer alan "Aktivasyon Kodlarını" alanından kodunuzu aktif edebilirsiniz.
- 4 Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra kategori alanından "Video Dersler" sekmesine tıklayarak videolarınıza ulaşabilirsiniz..

**Aktivasyon Kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon Kodu ile aktif ettiğiniz video dersler 31 Ağustos 2022 tarihine kadar geçerlidir.**

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

ALAN BİLGİSİ

1. Bölüm: Eski Türk Dili

I. Dil Nedir? Özellikleri Nelerdir?	3
Dillerin Sınıflandırılması.....	3
A. Yapı Bakımından Dünya Dilleri	3
B. Köken Bakımından Dünya Dilleri.....	5
C. Söz Dizimi Bakımından Dünya Dilleri.....	5
D. Ural-Altay Dil Ailesi ve Özellikleri.....	6
Çözümlü Test	8
Çözümler	9
E. Altay Dilleri Teorisi.....	10
F. Nostratik Teorisi	11
G. Avrasyatik Teorisi	11
H. Monogenist Teori	11
I. Güneş Dil Teorisi.....	11
Çözümlü Test	12
Çözümler	14
İ. Türk Dilinin Orhon Türkçesinden Önceki Dönemleri 6	
Çözümlü Test.....	18
Çözümler.....	20
II. Orhon Türkçesi (Köktürkçe).....	21
A. Orhon Türkçesinin Ses Özellikleri	23
B. Orhon Türkçesinde Sözcük Yapımı	24
C. Orhon Türkçesinde İsim Soylu Sözcük Türleri	24
D. Orhon Türkçesinde Fiiller.....	26
E. Orhon Türkçesi Örnek Metinler ve Uygulama Çalışması	28
Çözümlü Test	35
Çözümler	37
III. Eski Uygur Türkçesi	38
A. Budist Uygur Edebiyatı (Burkancı Edebiyat).....	38
B. Maniheizm Uygur Edebiyatı.....	40
C. Nasturi Uygur Edebiyatı	40
D. Din Dışı Uygur Metinleri.....	40
E. Eski Uygur Türkçesi İle İlgili Önemli Çalışmalar	40
F. Eski Uygur Türkçesinde "Y" ve "N" Ağızları.....	41
G. Orhon Türkçesi ve Eski Uygur Türkçesi Arasındaki Farklılıklar.....	42
H. Eski Uygur Türkçesi Örnek Metinler ve Uygulama Çalışması	42
Çözümlü Test	47
Çözümler	49
IV. Karahanlı Türkçesi	50
A. Karahanlı Türkçesiyle Oluşturulan Eserler	50
B. Karahanlı Türkçesinin Ses Özellikleri.....	52
C. Karahanlı Türkçesinde Sözcük Yapımı.....	52
D. Karahanlı Türkçesinde İsim Soylu Sözcükler	53
E. Karahanlı Türkçesinde Fiiller.....	54
F. Karahanlı Türkçesi Örnek Metinler ve Uygulama Çalışması.....	56
Çözümlü Test	61
Çözümler	63

V. Doğu Türk Dili - Harezmi Türkçesi.....	64
A. Harezmi Türkçesiyle Oluşturulan Eserler	64
B. Harezmi Türkçesinin Ses Özellikleri	65
C. Harezmi Türkçesi Şekil Bilgisi	65
D. Harezmi Türkçesinde Sözcük Yapımı	66
E. Harezmi Türkçesinde Fiiller	67
F. Harezmi Türkçesinde Ek Fiiller	68
G. Harezmi Türkçesinde Fiillimsiler	68
H. Altın Orda Devleti Dönemi'nde Yazılan Eserler	69
I. Harezmi Türkçesi Örnek Metinler ve Uygulama Çalışması	69
Çözümlü Test	73
Çözümler.....	75
VI. Kuzey Türk Dili - Kıpçak Türkçesi	76
A. Kıpçak Türkçesiyle Oluşturulan Eserler	76
B. Kıpçak Türkçesinin Ses Özellikleri.....	78
C. Kıpçak Türkçesi Şekil Bilgisi	79
D. Kıpçak Türkçesinde Sözcük Yapımı.....	79
E. Kıpçak Türkçesinde Fiil Çekimi	80
F. Kıpçak Türkçesi Örnek Metinler ve Uygulama Çalışması	81
Çözümlü Test	84
Çözümler	86
VII. Doğu Türk Dili - Çağatay Türkçesi	87
A. Çağatay Türkçesi Sözlükleri	87
B. Çağataycanın Önemli Sanatçıları.....	88
C. Çağatay Türkçesinin Ses Özellikleri	91
D. Çağatay Türkçesinde Sözcük Yapımı.....	92
E. Çağatay Türkçesi Şekil Bilgisi.....	92
F. Çağatay Türkçesinde Fiil Çekimi	93
G. Çağatay Türkçesinde Ek Fiiller	94
H. Çağatay Türkçesinde Fiillimsiler	94
I. Çağatay Türkçesi Örnek Metinler ve Uygulama Çalışması.....	95
Çözümlü Test	98
Çözümler	100
VIII. Batı Türk Dili - Eski Anadolu Türkçesi (Oğuzca)	101
A. Eski Anadolu Türkçesi Eserleri.....	101
B. Eski Anadolu Türkçesinin İmla Özellikleri	104
C. Eski Anadolu Türkçesinin Ses Özellikleri	104
D. Eski Anadolu Türkçesinde Sözcük Yapımı.....	105
E. Eski Anadolu Türkçesi Şekil Bilgisi	105
F. Eski Anadolu Türkçesinde Fiil Çekimi	106
G. Eski Anadolu Türkçesinde Fiillimsiler.....	107
H. Eski Anadolu Türkçesi Örnek Metinler ve Uygulama Çalışması	107
Çözümlü Test	113
Çözümler	115

IX. Batı Türk Dili - Osmanlı Türkçesi.....	116
A. Osmanlı Türkçesinin Dil Özellikleri.....	116
B. Ses Özellikleri.....	116
C. Biçim Özellikleri.....	116
D. Alfabe.....	117
E. İsim Çekim Ekleri.....	117
F. Fiil Çekimi.....	118
G. Yapım Ekleri.....	119
H. Fiilimsiler.....	119
I. İsim Tamlamaları.....	119
J. Genel Bilgi.....	120
K. Osmanlı Türkçesi Örnek Metinler ve Uygulama Çalışması.....	121
Çözümlü Test.....	123
Çözümler.....	125
X. Çağdaş Türk Dilleri.....	126
A. Türk Dillerinin Adlandırılması.....	126
B. Türk Dillerinin Tasnifi.....	126
C. Türk Dil Grupları.....	126
D. Kıpçak Grubu Türk Dilleri (Kuzey).....	126
E. Karluk Lehçeleri.....	129
F. Oğuz Lehçeleri.....	130
G. Sibirya Lehçeleri.....	131
H. Diğer Lehçeler.....	132
I. Yok Olma Tehlikesiyle Karşı Karşıya Olan Türk Dilleri.....	133
Çözümlü Test.....	135
Çözümler.....	137
Karma Test - I.....	138
Çözümler.....	141
Karma Test - II.....	143
Çözümler.....	146
Karma Test - III.....	148
Çözümler.....	151
Karma Test - IV.....	153
Çözümler.....	156
Karma Test - V.....	158
Çözümler.....	161

2. Bölüm: Yeni Türk Dili

I. Ses Bilgisi (Fonetik).....	163
A. Ünlüler (Vokaller).....	163
B. Ünsüzler (Konsonant).....	164
C. Türkçenin Ses Özellikleri.....	167
D. Seslerin Birleşmesi.....	167
E. Ses Olayları.....	169
Çözümlü Test.....	176
Çözümler.....	179

II. Biçim Bilgisi (Morfoloji).....	181
A. Kök ve Özellikleri.....	181
B. Ekler ve Özellikleri.....	182
Yapım Ekleri.....	182
Çekim (İşletme) Ekleri.....	183
C. Yapıları Bakımından Kelimeler.....	186
Basit Kelime.....	186
Türemiş Kelime.....	186
Birleşik Kelime.....	186

Çözümlü Test..... 189

Çözümler..... 192

III. Fiiller.....	194
A. Anlamına Göre Fiiller.....	194
B. Fiillerin Çekimlenmesi.....	194
C. Ek Fiil.....	194
D. Yapısına Göre Fiiller.....	196
E. Fiilimsiler.....	197
F. Fiillerde Çatı.....	199

Çözümlü Test..... 203

Çözümler..... 206

IV. İsimler.....	208
A. Varlıklara Verilişlerine Göre İsimler.....	208
B. Varlıkların Niteliklerine Göre İsimler.....	208
C. Varlıkların Niceliklerine (Sayılarına) Göre İsimler....	209
D. Yapısına Göre İsimler.....	209
E. İsimlerin Çekimlenmesi.....	209
F. İsim Tamlaması.....	209

Çözümlü Test..... 213

Çözümler..... 216

V. Yardımcı Sözcük Türleri.....	218
A. Zamirler (Adıllar).....	218
B. Sıfatlar.....	220
C. Zarflar.....	222
D. Yardımcı Sözcük Türleriyle İlgili Uyarılar.....	223

Çözümlü Test..... 224

Çözümler..... 227

VI. Görevli Sözcükler.....	228
A. Edatlar.....	228
B. Bağlaçlar.....	229
C. Ünlemler.....	229

Çözümlü Test..... 231

Çözümler..... 234

VII. Söz Öbekleri (Kelime Grupları).....	235
A. Tekrar Grupları (İkilemeler).....	235
B. Bağlama Grupları	235
C. Sıfat Tamlaması Grupları.....	235
D. İsim Tamlaması ve İyelik Grubu.....	235
E. Birleşik İsim Grupları	236
F. Birleşik Fiil Grupları	236
G. Unvan Grupları.....	236
H. Ünlem Grupları	236
İ. Sayı Grupları.....	236
J. Edat Grupları.....	236
K. Fiilimsi Grupları	236
L. Kısaltma Grupları	237
M. İsnat Grupları	237
N. İlgi Grubu (Genitif Grup).....	237
O. Yönelme Grubu (Datif Grubu).....	237
P. Bulunma Grubu (Lokatif Grubu).....	237
R. Ayrılma Grubu (Ablatif Grubu).....	237
S. Vasıta Grubu.....	237
Çözümlü Test	239
Çözümler	241
VIII. Cümle Öğeleri.....	242
A. Yükleme	242
B. Özne.....	243
C. Yardımcı Öğeler (Tümleçler)	243
Nesne (Düz Tümleç).....	243
Dolaylı Tümleç	243
Zarf Tümleci.....	244
Edat Tümleci	244
IX. Cümle Türleri	245
A. Yüklemin Yerine Göre Cümleler	245
B. Yüklemin Türüne Göre Cümleler.....	245
C. Anlamına Göre Cümleler	246
D. Yapısına Göre Cümleler	247
Çözümlü Test	249
Çözümler	252
Karma Test - I	254
Çözümler	257
Karma Test - II	260
Çözümler	263
Karma Test - III	265
Çözümler	268
Karma Test - IV	270
Çözümler	273

3. Bölüm: Türk Halk Edebiyatı

I. Halk Bilimi	275
A. Halk Edebiyatı ve Araştırma Yöntemleri	275
B. Halk Bilimi Yöntem ve Kuramları	275
C. Halk Bilimi Kapsamı ve Saha Çalışmaları	282
D. Halk Bilimi Alanında Çalışmış Önemli Araştırmacılar	284
E. Halk Edebiyatının Yazılı Kaynakları.....	285
II. İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı.....	288
A. Sözlü Türk Edebiyatı (... - VIII. yy.).....	289
B. Yazılı Türk Edebiyatı (VIII. yy. - X. yy.).....	290
Çözümlü Test	291
Çözümler	294
III. İslam Kültürü Etkisindeki Türk Halk Edebiyatı	295
Halk Şiirinde Tür ve Şekil.....	295
Redif ve Kafiye (Uyak) Türleri.....	295
Halk Şiirinde Tema, Dil ve Üslup.....	296
Halk Şiirinde Kullanılan Heceli Nazım Şekilleri	296
Halk Şiirinde Kullanılan Aruzlu Nazım Şekilleri	300
Çözümlü Test	302
Çözümler	305
A. Anonim Halk Edebiyatı.....	306
Anonim Halk Edebiyatı Söylemelik Türleri	306
Mâni.....	306
Türkü.....	307
Ağit	308
Ninni.....	308
Anonim Halk Edebiyatı Konuşmalık Türleri	309
Tekerleme	309
Bilmece.....	310
Atasözleri	310
Deyimler	311
Alkışlar ve Kargışlar	311
Anonim Halk Edebiyatı Seyirlik Türler (Geleneksel Türk Tiyatrosu).....	311
Karagöz Oyunu.....	311
Orta Oyunu.....	312
Meddah	312
Kukla Oyunu.....	313
Köy Seyirlik Oyunları.....	313
Anonim Halk Edebiyatında Anlatmalık Türleri	314
Destan Kitapları / Nameler, Tekke-Tasavvuf Kaynaklı Eserler	314
Efsane.....	320
Destan (Epik Destan)	320
Mit.....	324
Halk Hikâyesi.....	328
Kahramanlık Hikâyeleri	330
Sevda Konulu Hikâyeler	332
Masal	336
Fıkra	339
Çözümlü Test	342
Çözümler	345

B. Âşık Edebiyatı	347
XVI. Yüzyıl Âşıkları	349
XVII. Yüzyıl Âşıkları	349
XVIII. Yüzyıl Âşıkları	350
XIX. Yüzyıl Âşıkları	350
XX. Yüzyıl Âşıkları	351
Çözümlü Test	355
Çözümler	358
C. Tekke Tasavvuf Edebiyatı (Dini-Tasavvufi Türk Edebiyatı) ...	359
Tekke Edebiyatı Nazım Türleri	359
Anadolu Dışında Dinî - Tasavvufi Türk Edebiyatı	360
Anadolu'da Dinî - Tasavvufi Türk Edebiyatı	361
Çözümlü Test	368
Çözümler	371

4. Bölüm: Eski Türk Edebiyatı

I. Eski Türk Edebiyatının Tanımı, Estetik Anlayışı ve Kaynakları	372
A. Eski Türk Edebiyatının Çerçevesi ve Tanımı	372
B. Eski Türk Edebiyatında Adlandırma Sorunu	372
C. Eski Türk Edebiyatında Şiirin Dönemleri	372
D. Eski Türk Edebiyatında Şiir Kitapları	373
E. Divân Şiirinin Geleneksel Özellikleri	374
F. Divân Şiirinde Biçim ve Âhenk	375
G. Divân Şiirinde Muhteva (İçerik)	375
II. Eski Türk Edebiyatında Biçim, Vezin ve Söz Sanatları	405
A. Divan Şiirinde Nazım Biçimleri	405
Beyitlerden Oluşan Nazım Biçimleri	406
Tek Dörtlükten Oluşan Nazım Biçimleri	414
Bentlerden Oluşan Nazım Biçimleri (Musammatlar) ..	415
B. Divân Şiirinde Nazım Türleri	422
C. Divân Şiiriyle İlgili Bazı Kavramlar	423
D. Aruz Vezni	426
E. Edebî Sanatlar (Söz Sanatları)	433
Çözümlü Test - I	451
Çözümler	454
Çözümlü Test - II	456
Çözümler	459
Çözümlü Test - III	461
Çözümler	464
III. Divân Edebiyatının Tarihsel Gelişimi	466
A. XIII. Yüzyılda Divân Edebiyatı	466
B. XIV. Yüzyılda Divân Edebiyatı	470
C. XV. Yüzyılda Divân Edebiyatı	476

D. XVI. Yüzyılda Divân Edebiyatı	487
E. XVII. Yüzyılda Divân Edebiyatı	499
F. XVIII. Yüzyılda Divân Edebiyatı	508
G. XIX. Yüzyılda Divân Edebiyatı	515
IV. Divân Edebiyatında Nesir	519
A. Divân Nesrinin Türleri	520
B. Divân Nesrinin Tarihsel Gelişimi	526
C. Şair Tezkireleri	533
Çözümlü Test	554
Çözümler	557

5. Bölüm: Edebiyat Akımları ve Yeni Türk Edebiyatı

I. Batı Edebiyatı Akımları	558
Eski Yunan Edebiyatı	558
Orta Çağ Avrupa Edebiyatı (XIV. yy. - XVIII. yy.)	558
Klasizm (Kuralcılık)	559
Romantizm (Coşumculuk)	559
Realizm (Gerçekçilik)	560
Natüralizm (Doğalcılık)	561
Parnasizm	561
Sembolizm (Simgencilik)	562
Empresyonizm (İzlenimcilik)	563
Ekspresyonizm (Dışavurumculuk)	564
Kübizm	564
Dadaizm	564
Fütürizm	564
Letrizm	565
Sürrealizm (Gerçeküstüçülük)	565
Egzistansiyalizm (Varoluşçuluk)	566
Postmodernizm (Modern Ötesi)	566
Çözümlü Test	569
Çözümler	572
II. Antik Yunan Edebiyatı	573
Latin (Roma) Edebiyatı	574
İtalyan Edebiyatı	575
Fransız Edebiyatı	576
İngiliz Edebiyatı	582
Rus Edebiyatı	583
Alman Edebiyatı	586
Amerikan Edebiyatı	588
Dünya Edebiyatının Diğer Önemli Sanatçıları	589
Batı Edebiyatı Roman Özetleri	590
Çözümlü Test - I	592
Çözümler	595

Çözümlü Test - II	596	C. Servetifünûn Dönemi'nde Bağımsız Sanatçılar.....	643
Çözümler	599	Hüseyin Rahmi Gürpınar	643
III. Yenileşme Dönemi.....	600	Ahmet Rasim	644
A. Yeni Türk Edebiyatında Dönemler	600	Şair Nigar Hanım.....	644
B. Yeni Türk Edebiyatında Tür, Şekil, Tema ve Ahenk Unsurları.....	604	Selanikli Fazlı Necip.....	644
Çözümlü Test	613	Çözümlü Test	645
Çözümler	615	Çözümler	649
IV. Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı	616	VI. II. Meşrutiyet Dönemi Edebiyatı	650
A. Tanzimat Edebiyatının Genel Özellikleri (I. Dönem)	619	A. Fecriâtî Topuluğu	651
B. Tanzimat Dönemi Sanatçıları (I. Dönem).....	621	Ahmet Haşim	652
İbrahim Şinasi	621	Emin Bülent Serdaroğlu.....	653
Ziya Paşa.....	621	Fazıl Ahmet Aykaç.....	653
Namık Kemal.....	622	Tahsin Nahit	653
Şemsettin Sami	623	B. Nesl-i Âtî (Nâyiler)	653
Ahmet Mithat Efendi	624	C. Millî Edebiyat Dönemi.....	654
Ahmet Vefik Paşa.....	625	D. Millî Edebiyat Dönemi Sanatçıları.....	656
Beşir Fuat	625	Ömer Seyfettin.....	656
C. Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı (II. Dönem).....	625	Ali Canip Yöntem	656
D. Tanzimat Sanatçıları (II. Dönem).....	626	Ziya Gökalp	657
Recaizade Mahmut Ekrem	626	Mehmet Emin Yurdakul	657
Abdülhak Hamit Tarhan	627	Ahmet Hikmet Müftüoğlu	657
Samipaşazade Sezai	627	Mehmet Fuat Köprülü	658
Muallim Naci	628	Rıza Tevfik Bölükbaşı	658
Nabizade Nâzım.....	628	Halide Edip Adivar.....	658
Mizancı Murat Bey.....	628	Yakup Kadri Karaosmanoğlu.....	659
E. Ara Nesil Yazarları	629	Reşat Nuri Güntekin.....	659
Fatma Aliye Hanım	629	Refik Halit Karay.....	660
Çözümlü Test	631	Aka Gündüz.....	661
Çözümler	635	E. Millî Edebiyat Yıllarında Bağımsız İsimler	661
V. Servetifünûn (Edebiyatıcedide) Dönemi Edebiyatı.....	636	Mehmet Âkif Ersoy.....	661
A. Servetifünûn Edebiyatının Genel Özellikleri	636	Yahya Kemal Beyatlı.....	662
B. Servetifünûn Dönemi Sanatçıları.....	638	Çözümlü Test - I	665
Tevfik Fikret.....	638	Çözümler	668
Cenap Şehabettin	639	Çözümlü Test - II	669
Ali Ekrem.....	639	Çözümler	672
Hüseyin Sîret.....	639	Karma Test - I	673
Süleyman Nazif.....	640	Çözümler	677
Faik Ali.....	640	Karma Test - II	678
Celal Sahir	640	Çözümler	682
Halit Ziya Uşaklıgil.....	640	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	683
Mehmet Rauf.....	641	I. Cumhuriyet Dönemi'nde Şiir	685
Hüseyin Cahit Yalçın.....	642	A. Millî Edebiyat Akımına Bağlı Şiir.....	686
Ahmet Şuayp	642	B. Beş Hececiler.....	689
		C. Saf (Öz) Şiir Anlayışı	691

D. Yedi Meşaleciler	693
E. Toplumcu Gerçekçi Şiir.....	695
F. Garip (I. Yeni).....	697
G. Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şairler (Bağımsızlar).....	700
H. Mavciler.....	703
I. Hisarçılar	703
J. İkinci Yeni	705
K. 1960-80 Arası Toplumcu Gerçekçi Şiir	708
L. Yeni İslamcı Şiir.....	711
M. 1980 Sonrası Şiir	713
II. Cumhuriyet Dönemi'nde Roman - Hikâye (Anlatmaya Bağlı Metinler)	716
A. Bireyin İç Dünyasına Yönelen Roman - Hikâye	717
B. Bağımsızlar.....	719
C. Toplumcu Gerçekçi Roman - Hikâye.....	722
D. Postmodern (Şoyut/Modernizmi Esas Alan) Roman - Hikâye	727
E. Yeni Gelenekçi Roman	732
F. Cumhuriyet Dönemi'ndeki Bazı Eserler	734
III. Cumhuriyet Dönemi Öğretici Metinler	741
IV. Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro.....	744
Çözümlü Test - I.....	748
Çözümler	751
Çözümlü Test - II	752
Çözümler	755
Çözümlü Test - III	756
Çözümler	760
Karma Test - I	762
Çözümler	765
Karma Test - II	767
Çözümler	771
Karma Test - III.....	772
Çözümler	774

6. Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi

I. Türk Dili ve Edebiyatı Yeni Öğretim Programı	777
A. Öğretim Programının Genel Yaklaşımı	778
B. Programın Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar.....	780
C. Programın Yapısı.....	781
D. Programın Uygulanması	783
E. Ders İşleme Süreci.....	785
F. Ölçme ve Değerlendirme.....	796
G. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretiminde Değerler Eğitimi	801
II. Dinleme, Okuma, Konuşma, Yazma Eğitimi	802
A. Dinleme.....	802
B. Konuşma.....	803
C. Okuma	803
D. Yazma.....	804
III. Türk Edebiyatı Alan Öğretimi Metin İnceleme Yöntemleri.....	805
A. Şiir İnceleme Yöntemleri	806
B. Öyküleyici (Anlatmaya Bağlı) Edebî Metinler.....	817
C. Bilgilendirici (Öğretici) Metinleri İnceleme Yöntemi.....	827
D. Tiyatro Türleri I	831
E. Tiyatro Türleri 2	832
F. Edebiyat Eleştirisi Kuramları	833
IV. Genel Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleri.....	836
A. Stratejiler	836
B. Yöntemler.....	839
Çözümlü Test - I.....	846
Çözümler	852
Çözümlü Test - II	854
Çözümler	858
Kaynakça.....	860

ALAN BİLGİSİ

I. DİL NEDİR? ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

Dil en geniş tanımıyla insanlar arasında anlaşmayı sağlayan; duyguları, düşünceleri, güdülerini doğrudan ya da dolaylı olarak aktaran çok yönlü ve gelişmiş bir vasıttır. Dilin kendine mahsus bazı belirleyici özellikleri bulunmaktadır.

- Dil ses, biçim ve anlam unsurlarından meydana gelmiş sistemli bir yapıdır.
- Dil, yaşayan, canlı bir varlıktır. Dildeki sözcük, kavram ve ekler zaman içerisinde değişirler. Bu değişim ses ve biçim açısından olabildiği gibi anlam açısından da gerçekleşebilir. Mesela Türkiye Türkçesinin söz varlığı içinde yer alan "ayak" sözcüğünün Orhon Türkçesindeki biçimi "adak"tır. Sözcük zaman içinde ses açısından değişime uğramış, Türk dillerinde *atah*, *ayak*, *azah~azak* gibi biçimler de görülmeye başlanmıştır.
- Dil, içinde bulunduğu kültürü yansıtır. Dil ve kültür arasında bir etkileşim söz konusudur. Bu etkileşim sayesinde dil içinde bulunduğu toplumun bakış açısını, değer yargılarını yansıtır, toplum da dili etkiler ve yansıtır.
- Dil anlaşmayı sağlar. Bu anlaşma temel olarak söz ya da yazıyla gerçekleşir ancak konuşma ve yazma dışında da iletişim biçimleri vardır.

DİLLERİN SINIFLANDIRILMASI

Dil, çok eski dönemlerden beri araştırmalara konu olmuş, bu araştırmalar sonucunda yapı ve köken bakımından çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmuştur.

A. YAPI BAKIMINDAN DÜNYA DİLLERİ

Dünya dilleri ile ilgili bugüne kadar pek çok sınıflandırma yapılmıştır. Bu sınıflandırmalar içinde en çok kabul gören August von Schlegel'in sınıflandırmasıdır. Schlegel'in yaptığı sınıflandırmaya göre dünya dilleri yapı bakımından üç gruba ayrılır:

Yalınlayan (Ayrışkan) Diller

- Bu dillerde çekim ya da yapım ekleri yoktur.
- Kavramları karşılamak için sözcük birleşmelerinden faydalanılır.
- Vurgu ve tonlama, anlam ayırt edici olarak kullanılır.
- Sözcükler cümle içerisinde buldukları yere ya da başka sözcüklerle yan yana gelmelerine göre yeni anlam ve görev yüklenir.
- Himalaya ve Afrika dillerinin bir kısmı, Çince, Tibetçe, Baskça, Java dili, Vietnamca yapı bakımından yalınlayan diller grubunda yer alır.

Ekleli (Bağlantılı ve Kaynaştırıcı) Diller

- Bu diller gelişmiş bir ek sistemine sahiptir.
- Sözcüklere yapım ekleri getirilerek yeni sözcükler türetilir.
- Sözcükler tek ya da çok heceli olabilir.
- Sözcük köklerine yeni ekler getirildiğinde kökte bir değişiklik olmaz.
- Ekleli diller ikiye ayrılır:
 - ✓ **Bağlantılı (Bitişken) Diller:** Sözcük köklerine ekler getirilerek kaynaştırılır ve yeni kelimeler meydana getirilir. Türkçe, Moğolca, Fince, Japonca, Korece gibi diller bağlantılı diller arasında sayılır.
 - ✓ **Kaynaştırıcı Diller:** Bu dillerde sözcükler birbiriyle öyle kaynaşır ki bütün bir cümlenin tek bir sözcüğe sığdırıldığı görülebilir. Kızılderili dilleri, Eskimoca, Gürcüce kaynaştırıcı diller arasında yer alır.

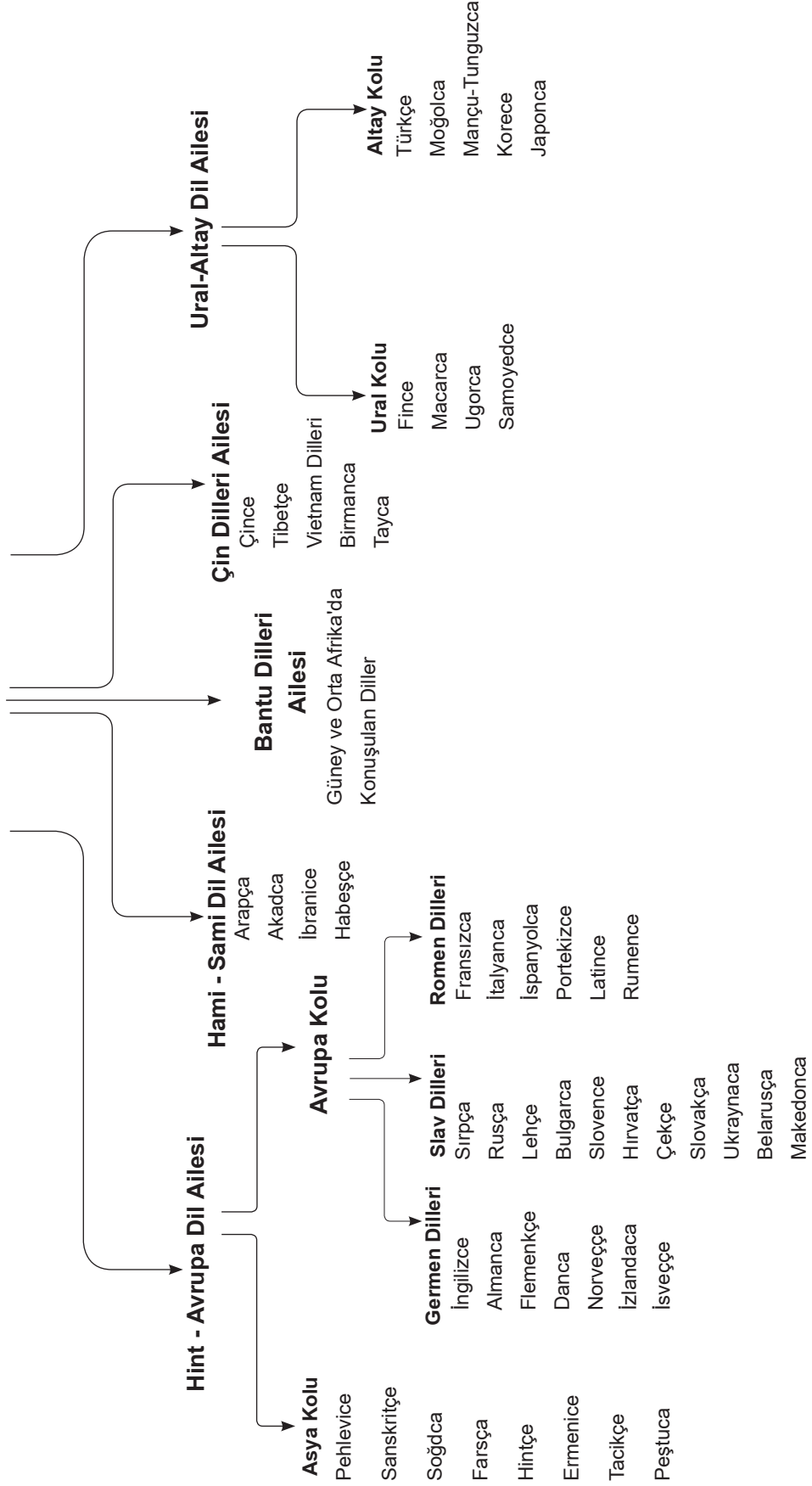
Çekimli (Bükümlü) Diller

- Çekim sırasında sözcük kökündeki ünlülerde değişiklik olur.
- Sözcük kökleri, yapım ve çekim sırasında kırılmaya uğrar.
- Yalnızca bükümle ya da hem bükümle hem de çekimle oluşturulmasına göre ikiye ayrılırlar.

Bu dillerde, sözcüğün çekimi sırasında sözcük kökü değişime uğrar. Çekim sırasında görülen değişikliklerle yeni sözcükler ortaya çıkar. Arapçada "k-t-b" kökünden "*kitâb*, *kâtib*, *mektub*" şeklinde kelime türetilmesi buna örnek gösterilebilir.

- ✓ **Kök Bükümlü Diller:** Yalnızca bükümle yeni biçimlerin meydana getirildiği dillerdir. En tipik örneği Arapçadır. Hami-Sami dilleri kök bükümlü diller grubunda yer alır.
- ✓ **Gövde Bükümlü Diller:** Sözcük türetimi ve çekim için bükümün yanı sıra ön ve son eklerin de kullanıldığı dillerdir. Hint-Avrupa dilleri (İngilizce, Almanca vb.) bu gruba girer. Alm. *gehen* "gitmek", *gang* "gidiş", *gegangen* "gitmiş" vb.

KÖKEN BAKIMINDAN DÜNYA DİLLERİ (DİL AİLELERİ)

B. KÖKEN BAKIMINDAN DÜNYA DİLLERİ

18. yüzyılın sonuna doğru belirgin hâle gelmeye başlayan dillerin akrabalığı kuramına göre diller ses, biçim, söz dizimi ve anlam açısından benzerlik derecelerine göre aynı ya da farklı dil aileleri içerisinde değerlendirilmiştir.

Hint-Avrupa Dil Ailesi: Dünya üzerindeki en geniş dil ailesi sayılan Hint-Avrupa Dil Ailesinin Asya ve Avrupa olmak üzere iki kolu bulunmaktadır:

a. Asya Kolu: Asya kolunun en önemli üyesi Ari dilleridir. Bunlar Hint-İran dilleri olarak da bilinir. Sanskritçe, Soğdca, Pehlevi gibi eski diller bu diller arasında yer alır. Günümüzde Asya kolunda Farsça, Hintçe, Urduca, Afganca, Ermenice, Toharca ve Anadolu dilleri (Hititçe, Luvice vb.) yer almaktadır.

b. Avrupa Kolu: Avrupa kolu 3 alt kola ayrılmaktadır:

- ✓ Romen Dilleri:
 - Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, Portekizce, Rumence, Sardca.
- ✓ Germen Dilleri:
 - İngilizce, Almanca, Hollandaca, Danca, Norveççe, İsveççe, İzlandaca, Gotça vb.
- ✓ Slav Dilleri:
 - Çekçe, Lehçe, Slovakça, Slovence, Sırpça, Hırvatça, Bulgarca, Rusça, Ukraynaca.

Not: Yunanca ve Arnavutça Avrupa kolunda yer alan izole dillerdir.

Hami-Sami Dil Ailesi: Bu dil ailesi adını Hz. Nûh'un oğulları Hâm ve Sâm'dan almıştır. Bu dil ailesindeki dillerin en önemli özelliği ünsüzlerin ön plana çıkması, ünlülerin ise ikinci planda kalmasıdır. Bu dillerde kökler genelde ünsüzlerden meydana gelir. Hami-Sami Dil Ailesi Doğu ve Batı olmak üzere iki kola ayrılır:

a. Doğu Kolu: Çivi yazısı ile yazılmış eski bir Mezopotamya dili olan Akkadca bu kolda yer alır.

b. Batı Kolu: Arapça, Habeşçe, İbranice, Aramca (Aramice), Fenikece, Kûşî dilleri bu kolda yer alan dillerdir.

Bantu Dilleri Ailesi: Afrika'nın güney ve orta kısımlarında konuşulan dilleri içine alır.

Çin-Tibet Dil Ailesi: Konuşurlarının büyük çoğunluğu Güney Doğu Asya'da bulunan Çin-Tibet Dil Ailesi 3 alt kola ayrılır: Sinitik diller, Tibet-Birman dilleri, Tay-Kaday dilleri.

a. Sinitik Diller: Çin Halk Cumhuriyeti'nde konuşulan dilleri içine alır. Mandarin Çincesi, Kantonca bu alt kol içinde yer alır.

b. Tibet-Birman Dilleri: En önemli üyeleri Tibetçe ve Birmanca'dır.

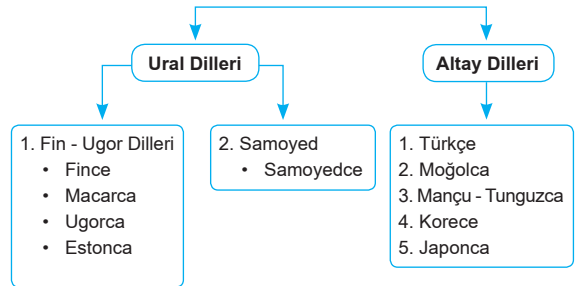
c. Tay-Kaday Dilleri: Tayca, Kadayca, Laoca bu alt kolda yer almaktadır.

Avustronezya Dil Ailesi: Bu dil ailesi, Malezya, Endonezya, Yeni Gine, Yeni Zelanda, Filipinler ve Madagaskar gibi bölgelerde konuşulur. Java dili, Malayca, Endonezce, Havâi dili bu dil ailesi içinde yer almaktadır.

Ural-Altay Dil Ailesi: Türkçenin de içinde yer aldığı dil ailesidir. Ural ve Altay olmak üzere iki kola ayrılır:

a. Ural Kolu: Bu kol Fin-Ugor ve Samoyed olmak üzere iki alt kola ayrılmıştır. Fin-Ugor alt kolunda Fince, Macarca, Ugorca ve Estonca gibi diller yer alırken Samoyed kolunda yalnızca Samoyedce yer alır.

b. Altay Kolu: Türkçe, Moğolca, Mançu-Tunguzca, Korece ve Japonca Altay kolu içinde yer alan dillerdir.

C. SÖZ DİZİMİ BAKIMINDAN DÜNYA DİLLERİ

Dünya dilleri söz dizimine göre altı temel gruba ayrılmıştır. Bu ayrım özne, nesne ve yüklem cümle içindeki yerine göre belirlenmektedir. Buna göre dünya dillerinin % 86,57'si sözdizimi bakımından ÖNY (özne-nesne-yüklem, 180 dil) ve ÖYN (özne- yüklem-nesne, 168 dil) dizilişine sahiptir. Bu iki diziliş dışında YÖN (yüklem-özne-nesne), YNÖ (yüklem-nesne-özne), NYÖ (nesne-yüklem-özne) ve NÖY (nesne-özne-yüklem) gibi dizilişler de bulunmaktadır. Türkçe, Farsça, Japonca, Hintçe gibi diller ÖNY (özne-nesne-yüklem) grubunda yer alırken Arapça, İngilizce, Rusça, Malayca gibi diller ÖYN (özne-yüklem-nesne) grubunda yer almaktadır.